
RECENZE

VLIV VOJENSTVÍ NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

A. H. Westing: Warfare in a Fragile World. Military Impact on the Human Environment,
Taylor & Francis Ltd., London 1980

Vliv vojenství na životní prostředí člověka nabývá stále na významu. V této studii SIPRI (Stockholmský mezinárodní ústav pro mírový

výzkum) se posuzuje, jak a do jaké míry ničí války životní prostředí. Je to již třetí z monografií, vzniklá na tomto renomovaném ústavu,

zabývajícím se problémy války a míru se zvláštním zřetelem na kontrolu zbrojení a odzbrojení, která pojednává o vztahu válek a životního prostředí. Prvé dvě, *Ecological Consequences of the Second Indochina War* (1975) a *Weapons of Mass Destruction and the Environment* (1977) posuzovaly některé speciální zbraně a způsoby vedení války a jejich schopnost ohrožovat životní prostředí.

Předloženou studii zpracoval dr. H. Arthur Westing, botanik, nyní profesor ekologie a děkan fakulty přírodních věd Hampshirské koleje v Amherstu (Massachusetts, USA), v době, kdy dočasně pracoval jako starší vědecký pracovník SIPRI (je autorem i dříve citovaných monografií).

Kniha obsahuje komplexní pohled na životní prostředí v globálním měřítku a na zranitelnost jeho jednotlivých oblastí válečnými konflikty. Celá práce (249 stran) je rozdělena do osmi kapitol.

Prvá kapitola rozebírá obecné otázky životního prostředí a jeho vztahu k válečným událostem, což je instruktivně ukázáno na šestadvaceti nejdůležitějších válkách s významným vlivem na životní prostředí (od persko-skythské války v roce 512 př. n. l. až po kambodžskou občanskou válku v letech 1975–1977).

V dalších kapitolách (2.–7.) jsou rozváděny základní problémy vlivu válek na životní prostředí podle důležitých oblastí a geografic-

kých pásem — mírného pásma, tropů, pouští, arktických pásem, ostrovů a oceánů.

Osmá kapitola se opět obrací ke globální ekologii.

Kniha se opírá o bohatý faktografický materiál, prozrazujíc autorovy zkušenosti nejen v jeho vlastním oboru (botanice), ale i v oblasti záměrného narušování životního prostředí soudobými válkami, které, jako vietnamská válka, nabyly rozměrů ekocidy; studie je rozváděna do velké hloubky zejména při posuzování vlivu použití zbraní hromadného ničení na životní prostředí.

Autor předkládá rozsáhlý dokumentární materiál o vztazích mezi přírodními zdroji a válečnou činností, v ochraně životního prostředí a kontrole zbrojení ve vztahu k ohrožení životního prostředí; cituje přes 870 odkazů.

Práce má věcný charakter a zahrnuje velké množství faktických údajů, přehledně seřazených v 41 tabulkách.

Na knize je významné, že shrnuje také výsledky úsilí o zákaz určitých druhů zbraní, způsobů vedení války a o ochranu životního prostředí, což se odráží již v 18 vojensky významných multilaterálních dohodách o ochraně životního prostředí. Publikace tak přispívá k úsilí o odzbrojení, zákaz některých zbraní a způsobů vedení války, narušujících životní prostředí a v globálním boji za jeho ochranu.

Plk. doc. Ing. Jiří MATOUŠEK, DrSc.